

Απόφαση του ΠΣΔΜΜΜ για την "Ανωτατοποίηση" των ΤΕΙ

Ο ΠΣΔΜΜΜ καταγγέλλει την ψευδεπίγραφη "Ανωτατοποίηση" των ΤΕΙ η οποία πλήττει την εργασιακή προοπτική των αποφοίτων των ΑΕΙ μη δημιουργώντας αντίστοιχη για του αποφοίτους των ΤΕΙ.

Η διάκριση ανάμεσα στην Ανώτερη Τεχνική και την Πανεπιστημιακή εκπαίδευση δεν είναι πρόσφατη, αλλά αποτελεί άξονα πάνω στον οποίο έχει προσαρμοσθεί το εκπαιδευτικό μοντέλο στη χώρα μας από τη δεκαετία του '50. Η διάκριση αυτή αντανακλάται και στην μέση εκπαίδευση μέσα από το διαχωρισμό τεχνικού και γενικού Λυκείου. Είναι ενδεικτικό πως κρίσιμο ζήτημα σε κάθε εκπαιδευτική μεταρρύθμιση ήταν η υπόθεση της επαγγελματικής τεχνικής εκπαίδευσης και το κατά πόσον θα γινόταν αποδεκτή ως διέξοδος σε ευρύτερα στρώματα της νεολαίας και γενικότερα της κοινωνίας.

Τα ΤΕΙ ήρθαν το 1983 με το νόμο 1404 να αντικαταστήσουν τα ΚΑΤΕΕ, τα οποία με τη σειρά τους είχαν αντικαταστήσει τα "μικρά Πολυτεχνεία". Η τάση δημιουργίας επαγγελμάτων με περισσότερο ειδικευμένο αντικείμενο και σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών δημιούργησε και συνεχίζει να δημιουργεί τεράστια ζήτηση σε εργατικό δυναμικό καταρτισμένο σε νέες τεχνολογίες, ταυτόχρονα όμως ευπροσάρμοστο και με μικρότερο κόστος παραγωγής. Η ανάγκη προσαρμογής των επιχειρήσεων και των επαγγελμάτων παροχής υπηρεσιών στα νέα τεχνολογικά δεδομένα, σε συνθήκες έντονου διεθνούς οικονομικού ανταγωνισμού θέτει σαν αναγκαία την αναπαραγωγή εργαζομένων που να μπορούν να ανταποκριθούν στις νέες εργασιακές απαιτήσεις, να είναι δηλαδή γνώστες της νέας τεχνολογίας και να μπορούν να καλύψουν τα κενά της παραγωγής στις θέσεις αυτές. Δημιουργείται λοιπόν η «ανάγκη» σχολών και τμημάτων που εκτός από την κατάρτιση εργαζομένων σε εποπτικές και σχεδιαστικές θέσεις να μπορούν να καταρτίζουν μία μεγάλη μάζα εργαζομένων που προορίζονται να καταλάβουν ενδιάμεσες θέσεις στην εργασιακή ιεραρχία.

Ο χαρακτήρας των ΤΕΙ, αλλά και η δημιουργία των ΤΕΛ, των ΙΕΚ και των ΠΣΕ οφείλεται εν πολλοίς σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις της παραγωγής για ειδικευμένους εργαζόμενους με μειωμένες οικονομικές απαιτήσεις και κόστος εκπαίδευσης και επίπεδο κατάρτισης τέτοιο που να ανταποκρίνεται σε ένα ικανοποιητικό (για την κάθε θέση) ελαχίστων τεχνικών δεξιοτήτων και ανταπόκρισης στις νέες τεχνολογίες.

Η προσπάθεια "σύγκλισης", μεταξύ των ΤΕΙ και των ΑΕΙ όπως την έχουμε δει να διαμορφώνεται τελευταία συμπληρώνεται από τη μακρόχρονη και συστηματική προσπάθεια αλλαγής στα προγράμματα σπουδών στα προγράμματα σπουδών ειδικά των Πολυτεχνειακών σχολών με στόχο τη δημιουργία δύο κύκλων σπουδών (3 χρόνια γενικές σπουδές με επαγγελματική αναγνώριση + 2 χρόνια ειδικευμένες σπουδές), όπως αυτή προοιωνίζεται από τις κατευθύνσεις της διακήρυξης της Μπολόνια.

Έτσι οι αλλαγές που προωθεί το ΥΠΕΠΘ οφείλονται στους εξής παράγοντες :

- **α)** Το εκπαιδευτικό μοντέλο τεχνικής εκπαίδευσης τόσο στο λύκειο όσο και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν επιτυγχάνει στον απαραίτητο βαθμό στην παραγωγή του αναγκαίου δυναμικού που προορίζεται για να καταλάβει τις

"μεσαίες θέσεις" στην παραγωγική διαδικασία. Τα ΤΕΛ και τα ΤΕΕ λειτούργησαν σαν χώρος υποδοχής "των κακών μαθητών", απαξιώθηκαν στη συνείδηση γονιών και μαθητών λόγω της εξευτελιστικής τεχνικής τους υποδομής και του ελλιπούς καθηγητικού προσωπικού οπότε μεγάλο κομμάτι των μαθητών δεν τελείωνε τη φοίτησή τους.

Τα ΤΕΙ αποτέλεσαν "διέξοδο" για το τμήμα της νεολαίας που έχοντας αποτύχει να εισαχθεί στα ΑΕΙ δεν είχε την δυνατότητα να ακολουθήσει Πανεπιστημιακές σπουδές στο εξωτερικό. Ήταν μια πρόχειρη λύση στην ικανοποίηση του λαϊκού αιτήματος για μαζικότερη ένταξη της νεολαίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση χωρίς απαραίτητα την απαιτούμενη σύνδεση με την παραγωγή. Εξυπηρέτησαν για χρόνια μια ευκαιριακή στρατηγική της κυβέρνησης με στόχο τον επιλεκτικό χειρισμό ενός κομματιού της νεολαίας που κατά τα άλλα ήταν καλύτερα να βρίσκεται σε σχολές-δεξαμενές ανεργίας παρά οπουδήποτε αλλού. Η εκτίμηση είναι ότι αυτή τη στιγμή αποφοιτούν γύρω στις 12.000 μόνο σπουδαστές των ΤΕΙ από τις 30.000 που εισάγονται περίπου κάθε χρόνο (!), αποτέλεσμα της τάσης των σπουδαστών να εγκαταλείψουν τις σπουδές τους προς καλύτερη τύχη (ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα-συνεργαζόμενα με ξένα Πανεπιστήμια ή ξαναπροσπαθώντας στις εισαγωγικές εξετάσεις με στόχο μια σχολή των ΑΕΙ).

Αποτέλεσμα: πολύ λιγότεροι απόφοιτοι τεχνικής μέσης και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από όσους είναι αναγκαίοι στην παραγωγική διαδικασία, άρα ανάγκη κάλυψης των θέσεων εργασίας που αντιστοιχούν στους αποφοίτους των ΤΕΙ. Η ίδια η αγορά εργασίας έχει λύσει το πρόβλημα απορροφώντας απόφοιτους από τα Πανεπιστήμια και ειδικά από τα Πολυτεχνεία, και απασχολώντας τους σε θέσεις αποφοίτων ΤΕΙ.

Η επιχείρηση προσαρμογής της εκπαίδευσης στη νέα πραγματικότητα δρομολογείται με την σταδιακή κατάργηση του παλαιότερου μοντέλου δόμησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και δημιουργώντας ένα νέο τρόπο διάκρισης των ειδικευμένων εργαζομένων από τα ανώτερα στελέχη, 3 χρόνια σπουδών για τους πρώτους + 2 χρόνια ειδικευμένων σπουδών για τους δεύτερους.

- **β)** Η ανάγκη εναρμόνισης με την εκπαιδευτική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και η γενικότερη φιλελευθεροποίηση που έχει σα στόχο την ρευστοποίηση επαγγελματικών και εργασιακών δικαιωμάτων. Παρά το γεγονός πως ορισμένες χώρες αντιδρούν στις τομές που στρατηγικά θέτει η διακήρυξη της Μπολόνια, η πραγματικότητα που επικρατεί στην πλειονότητα των υπολοίπων χωρών δημιουργεί γενικότερες πιέσεις και την Ελλάδα να εναρμονιστεί με το "Αγγλοσαξονικό" μοντέλο δόμησης της αγοράς εργασίας, όπου υποχωρούν τα θεσμικά αποκρυσταλλωμένα επαγγελματικά δικαιώματα και τα πάντα ρυθμίζει η αγορά. Η τάση αυτή συνοδεύεται από την υιοθέτηση του μοντέλου αυτού και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και τη φιλοσοφία των δύο κύκλων σπουδών.

Σε αυτή την κατεύθυνση συγκλίνει το σύνολο των επιχειρούμενων αλλαγών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης και της αναβάθμισης των ΤΕΙ. Στην ουσία αυτό που προωθείται είναι αναίρεση ιστορικά κατοχυρωμένων επαγγελματικών και εργασιακών δικαιωμάτων, η οποία θα οδηγήσει μακροπρόθεσμα σε μία συνολική πίεση των αποφοίτων ακόμα και εκείνων που σήμερα τυπικά «αναβαθμίζονται». Η υλοποίηση αυτής της προοπτικής έρχεται μέσα από τη συνολική μεταβολή της δομής των σπουδών σε σχέση με ότι έχουμε γνωρίσει μέχρι σήμερα.

Οι αλλαγές αυτές συνίστανται στην διαμόρφωση ενός τριετούς ή τετραετούς κύκλου σπουδών που θα απονείμει και το "επαγγελματικό πτυχίο" που θα αντιστοιχεί σε συγκεκριμένα επαγγελματικά δικαιώματα και θα προσδιορίζει τη θέση του κατόχου του στην αγορά εργασίας. Η προοπτική του πτυχίου αυτού στην αγορά εργασίας μεταφράζεται στον περιορισμό των δικαιωμάτων τους, στην υποχώρηση των όρων ένταξης στην παραγωγική διαδικασία και στη γρήγορη απαξίωση των δυνατοτήτων που παρέχονται από το πτυχίο. Συμβατή με αυτές τις εξελίξεις, ως ιδεολογικό προανάκρουσμα είναι διάφορες εκθέσεις τύπου ΚΕΠΕ για την απελευθέρωση των κλειστών επαγγελμάτων που τοποθετεί τους μηχανικούς στα κλειστά επαγγέλματα και υιοθετεί την πλήρη φιλελευθεροποίηση των αμοιβών και των όρων άσκησης της απασχόλησης των μηχανικών.

- γ) Η πελατειακή διαχείριση του ζητήματος από την πλευρά της κυβέρνησης. Η ανέξοδη "ανωτατοποίηση" των ΤΕΙ χωρίς καμία ουσιαστική προϋπόθεση : βελτίωσης υποδομής, αύξησης του κόστους για την "παραγωγή" αποφοίτων δημιουργεί όρους αποπροσανατολισμού και αντιπαράθεσης μεταξύ κλάδων εργαζομένων που σε μεγάλο βαθμό πλήττονται από τις εξελίξεις στην εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας.

Είναι γεγονός τις εξελίξεις αυτές διευκολύνει η γενικότερη στάση του ΤΕΕ. Οχυρωμένο πίσω από μία στενή συντεχνιακή λογική των κλάδων με το μεγαλύτερο ειδικό βάρος αρνήθηκε να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της ανυπαρξίας επαγγελματικών δικαιωμάτων όχι μόνο για τους αποφοίτους των ΤΕΙ, αλλά και για συγκεκριμένους κλάδους των ΑΕΙ. Παράλληλα εποίησε την νήσσα ή υποστήριξε την κρατική πολιτική σε καθοριστικά ζητήματα όπως η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση Αρσένη, η ανατροπή των εργασιακών σχέσεων, οι συνθήκες εργασίας και αμοιβής των μηχανικών, το ασφαλιστικό. Μέρος αυτού του πλέγματος ρυθμίσεων και κατευθύνσεων είναι και η σημερινή "ανωτατοποίηση" των ΤΕΙ. Με την στάση σε αυτά τα ζητήματα όχι μόνο ενίσχυσε την κυβερνητική πολιτική, αλλά αποκόπηκε από την μεγάλη μάζα των μηχανικών τους οποίους πλήττουν οι σημερινές εξελίξεις, ενώ ταυτόχρονα δικαίως, έδωσε την εικόνα ενός στενού συντεχνιακού λόμπι. Ο δρόμος για καλύτερες συνθήκες δουλειάς και για λιγότερη ανεργία δεν περνά μέσα από την υποστήριξη μικροσυντεχνιακών λογικών που προκρίνουν στενά τα συμφέροντα των αποφοίτων των ΑΕΙ ή των ΤΕΙ. Ο δρόμος αυτός περνά μόνο μέσα από συλλογικές διεκδικήσεις και προϋποθέτει κοινή πάλη ώστε να υπάρχει μια σχολή ανά γνωστικό αντικείμενο με όλα τα εργασιακά και επαγγελματικά δικαιώματα στο πτυχίο.

Στο συγκεκριμένο ζήτημα που έχει ανακύψει με τα ΤΕΙ η λύση δεν μπορεί να είναι άλλη από :

- Εννιαία Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
- Ενίσχυση του δικαιώματος στην εργασία με αναγνώριση επαγγελματικών δικαιωμάτων για όλους, με καθορισμό επαγγελματικών δικαιωμάτων για τους αποφοίτους των ΤΕΙ αλλά και για αρκετούς κλάδους των ΑΕΙ, όπως και των ΜΜΜ αντίστοιχων με το περιεχόμενο των σπουδών τους
- Ανωτατοποίηση των σχολών των ΤΕΙ που καλύπτουν αυτοτελή γνωστικά αντικείμενα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

- Αύξηση του αριθμού εισακτέων ή δημιουργία νέων σχολών ΑΕΙ - εφ' όσον αυτό θεωρείται απαραίτητο - στην θέση των σχολών ΤΕΙ των οποίων τα γνωστικά αντικείμενα επικαλύπτονται με αυτά των υφισταμένων ΑΕΙ.
- Δυνατότητα ομαλής διεξόδου των αποφοίτων ΤΕΙ μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους προς τις σχολές των ΑΕΙ με συναφές γνωστικό αντικείμενο.